

Põltsamaa valla haridusvõrgu arendamise alternatiivid

Põltsamaa
23. september 2020

Teemad

- Valla toimemudel
- Senised rahvastikuarengud
- Arengud haridusvaldkonnad
- Rahvastiku- ja teenusvajaduse prognoos
- Valla haridusvõrgu alternatiivid, alternatiivide poolt ja vastuargumendid

Lähteteesid

- OECD eksperdid rõhutavad, et koolivõrgu korrastamise kõige olulisem ajend peaks **olema hariduse kvaliteet** ehk keskenduma peaks eelkõige koolivõrgu korrastamisega kaasnevatele võimalustele parandada kvaliteeti ja haridusvalikuid. Seni tundub, et koolivõrkude ümberkorralduste aruteludes on liigselt keskendatud nt transpordi- ning finantsküsimustele. Tõenäoliselt on liigselt takerdunud ka emotsioonidesse.
- Tihti ei ole vaja rohkem raha, **vaid paremini kasutatud raha**. Olemasoleva ressursi optimaalne kasutamine võimaldab panustada rohkem hariduse kvaliteedi tõstmisesse ka senise ressursibaasi puhul.
- Maailma hariduskorralduses on üha levinum **praktika satelliitkoolide loomine**. Lähestikku paiknevad koolid ühendatakse (ühine juhtimine ja eelarve). Eesmärgiks on **ühendada õpetajaskond, IKT võimalused ja ressursihaldus**. Materiaalsete- ja inimressursside ühtseks juhtimiseks on Prantsusmaal loodud koolide liite. Väikesed koolid teevad koostööd õpetajate vahetamisel, õppekava väljatöötamisel, arendavates ühistegevustes ja õppevahendite integreeritud kasutamisel, ületamaks oma väiksusest tulenevaid probleeme. Uus-Meremaal on populaarsed mitmetest koolidest koosnevad ühendatud koolid, mis põhinevad geograafilisel asukohal ja ühistel huvidel. Põhja-Iirimaa algkoolile järgnevad kooliastmed jagavad omavahel õppeaineid, eesmärgiga pakkuda kohalikul tasandil paremat õppeainete valikut.

Keskuste võrgustik maakonna- planeeringus

Maakonnaplaneeringus
määratud hierarhia järgi asub
Põltsamaa vallas:

- Piirkondlik keskus

Põltsamaa linn

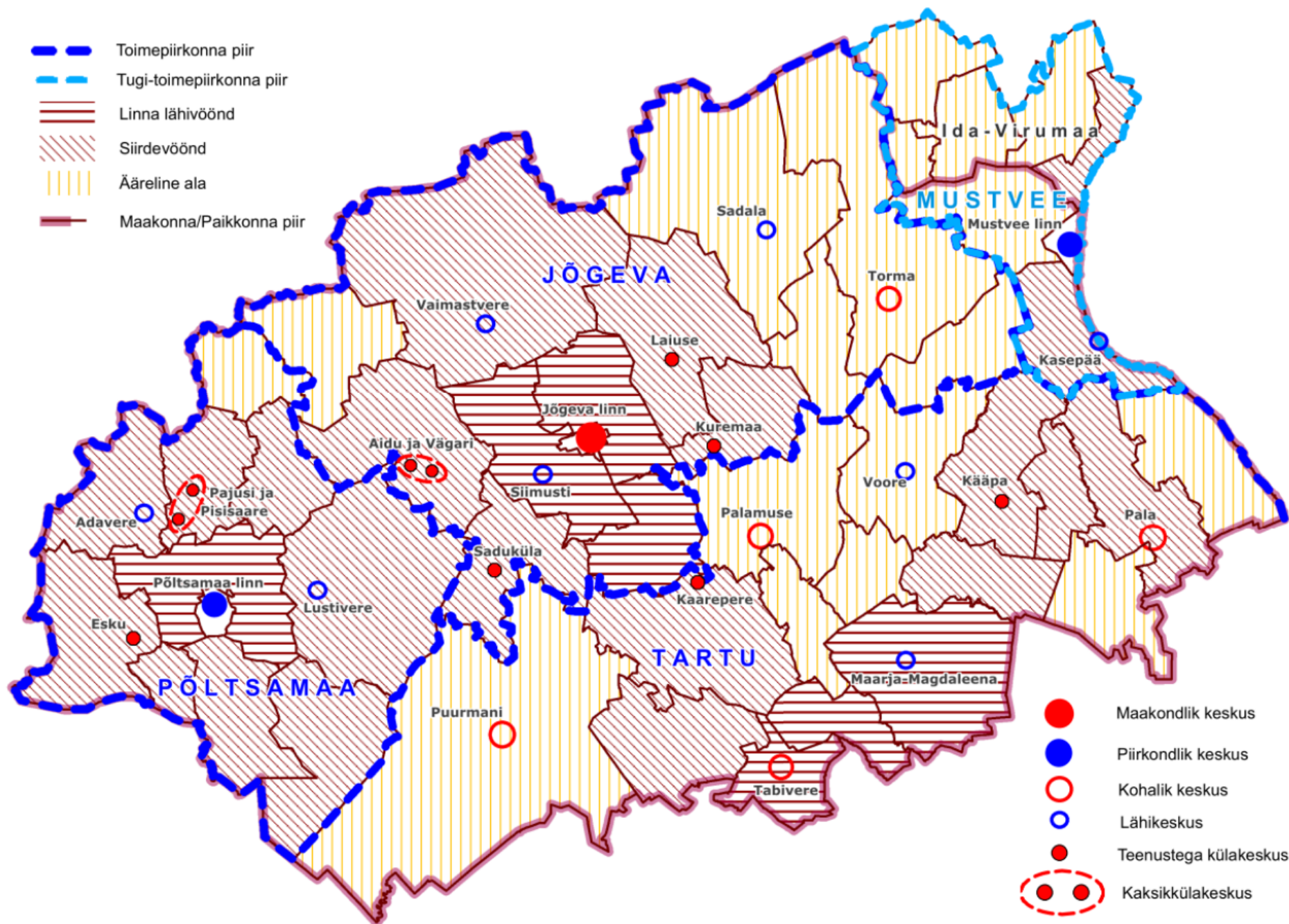
- Kohalik keskus

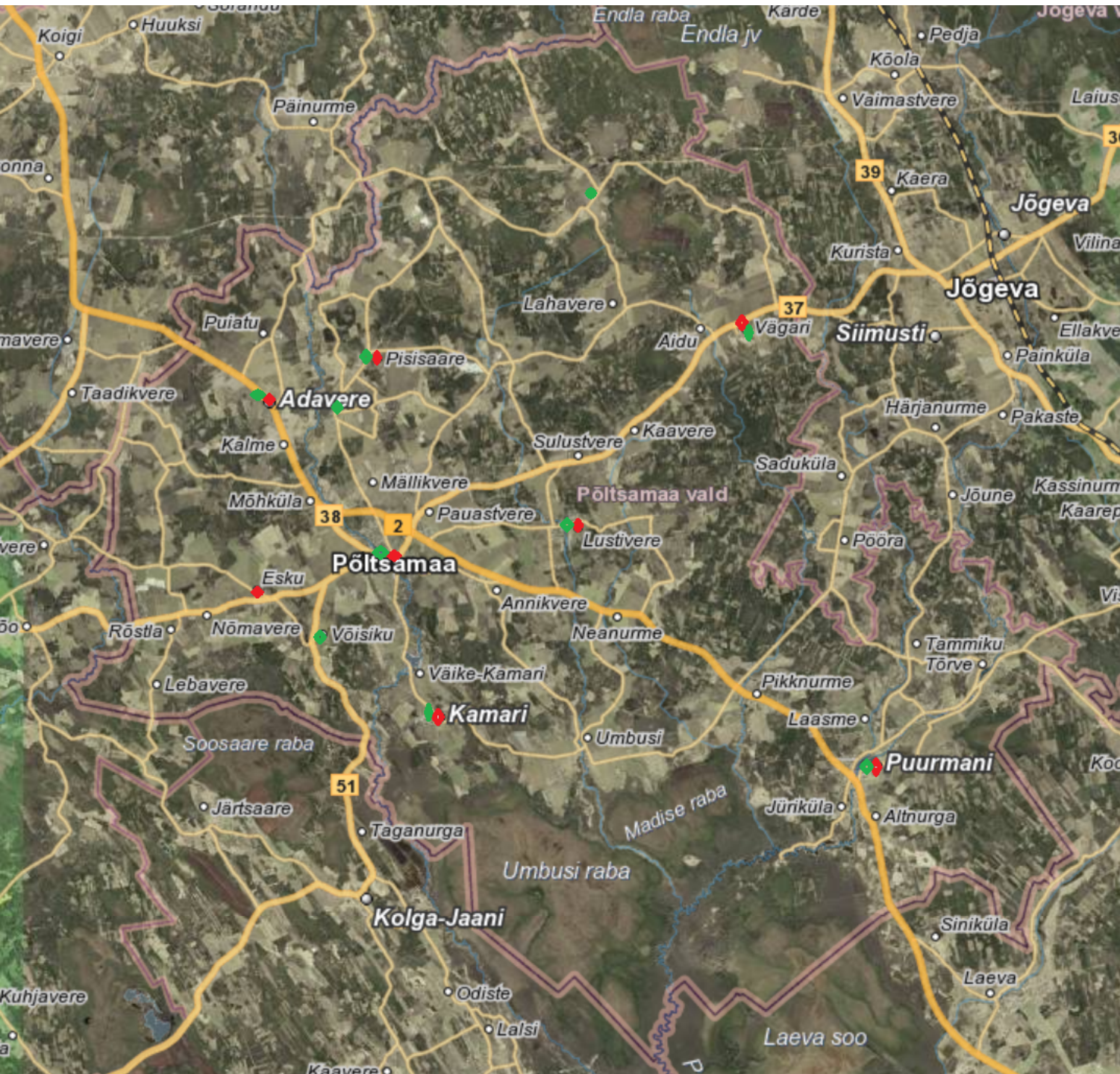
Puurmani
- Lähikeskused Adavere ja
Lustivere

Teenustega külakeskused
Esku, Pajusi-Pisisaare, Aidu-
Vägari

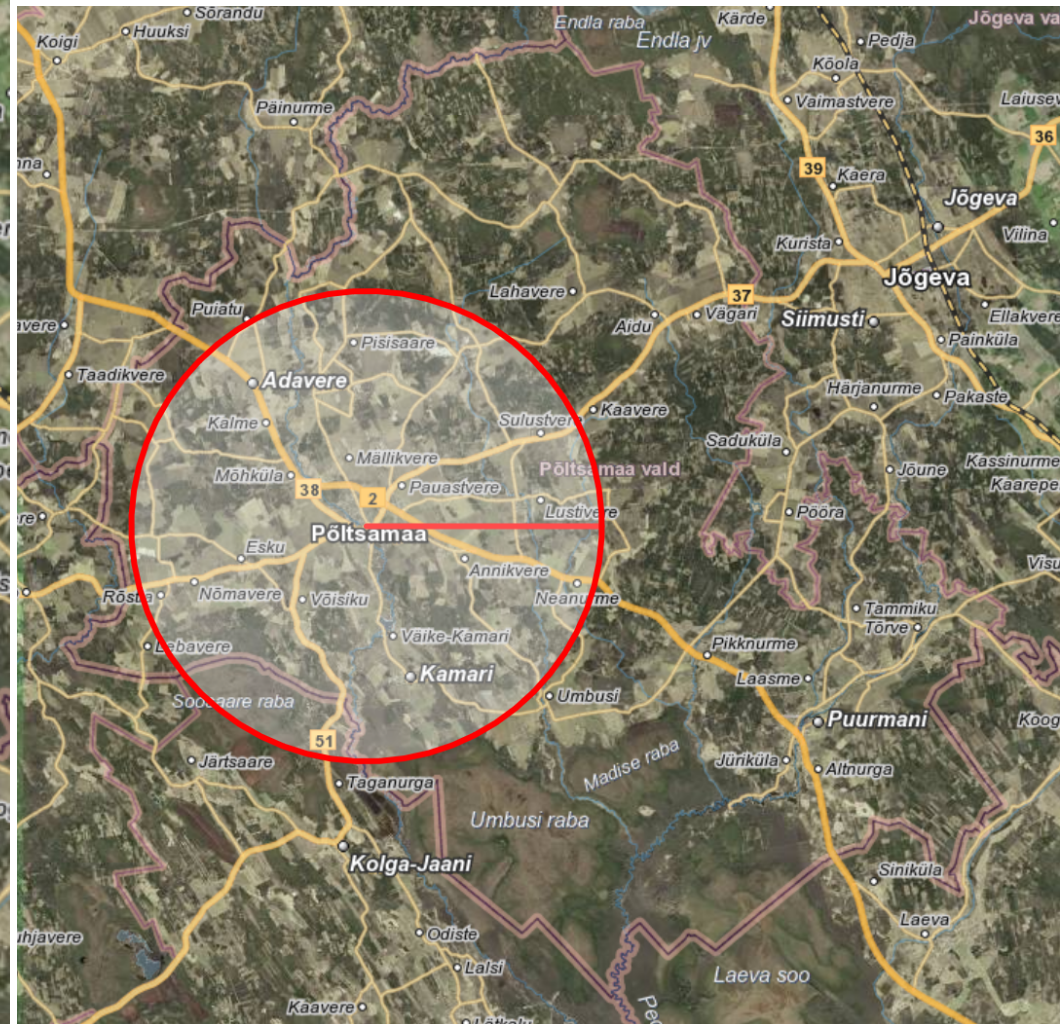
• **Kohalik keskus** - keskus, mis
pakub kodukoha lähedal
esmastavalikute teenuseid.
Keskus, mis võib, kuid ei pruugi
olla ka oluliseks kohaliku
tasandi töökohtade pakujaks

• **Lähikeskus** - keskus, mis
pakub kohaliku keskusega
võrreldes suhteliselt väiksemat
hulka teenuseid, kuid mille roll
on oluline üksikute
kodulähedaste teenuste
pakkumisel

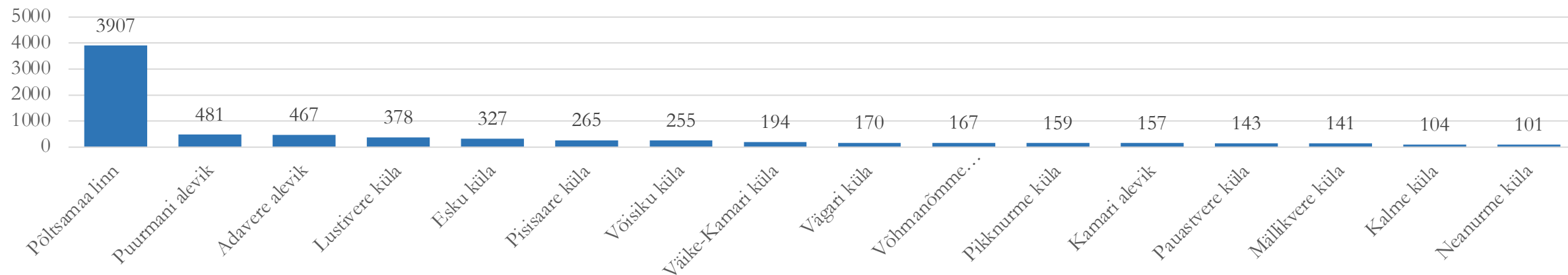

Peamised liikumismustrid: ühendused

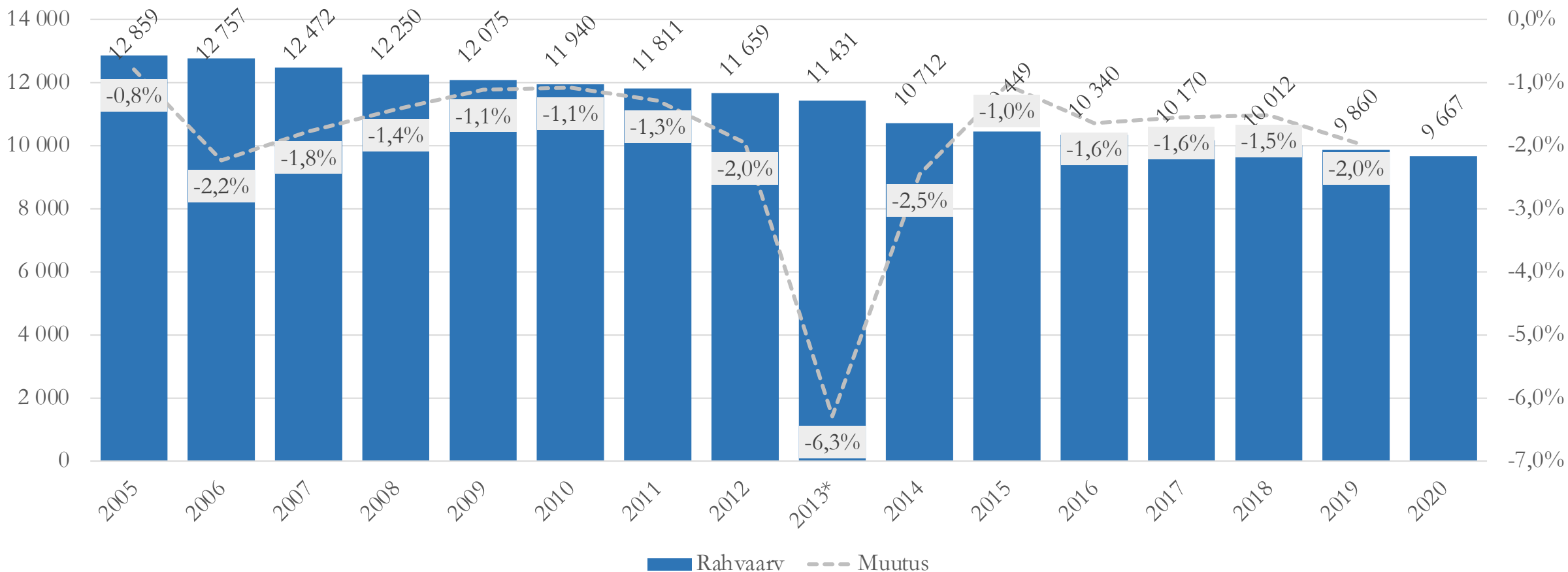

Asustusüksuste jaotus

Asustusüksuse selanike arvu vahemik	Asustusüksuste arv	Osakaal rahvastikust	Elanike arv 2020	Osakaal 2020	Muutus 2015- 2020	Osakaalu muutus 2015- 2020	Osakaalu muutus 2015- 2020	Asustatud asustusüksu ste arv	Elanike arv seisuga 1.01.2020	Osakaal elanikest	
500 ja enam	1	40,4%	3 907	40,4%	-386	-9,0%	-0,7%	Adavere	5	729	8%
200 kuni 499	6	22,5%	2 173	22,5%	-216	-9,0%	-0,4%	Esku	7	809	8%
100 kuni 199	9	13,8%	1 336	13,8%	-49	-3,5%	0,6%	Lustivere	8	763	8%
50 kuni 99	20	15,0%	1 452	15,0%	-63	-4,2%	0,5%	Pisisaare	13	694	7%
10 kuni 49	25	7,6%	730	7,6%	-49	-6,3%	0,1%	Puurmani	9	1 035	11%
kuni 10	1	0,0%	4	0,0%	-3		0,0%	Põltsamaa			
Elaniketa	0	0,0%	0	0,0%	0		0,0%	tagamaa	11	1 213	13%
Omaavalitsuse täpsusega		0,7%	65	0,7%	-16		-0,1%	Põltsamaa			
Kokku	62	100,0%	9 667	100,00%	-782	100,00%	100,00%	linn	1	3 907	41%
								Vägari	8	452	5%
								Kokku	62	9 602	100%

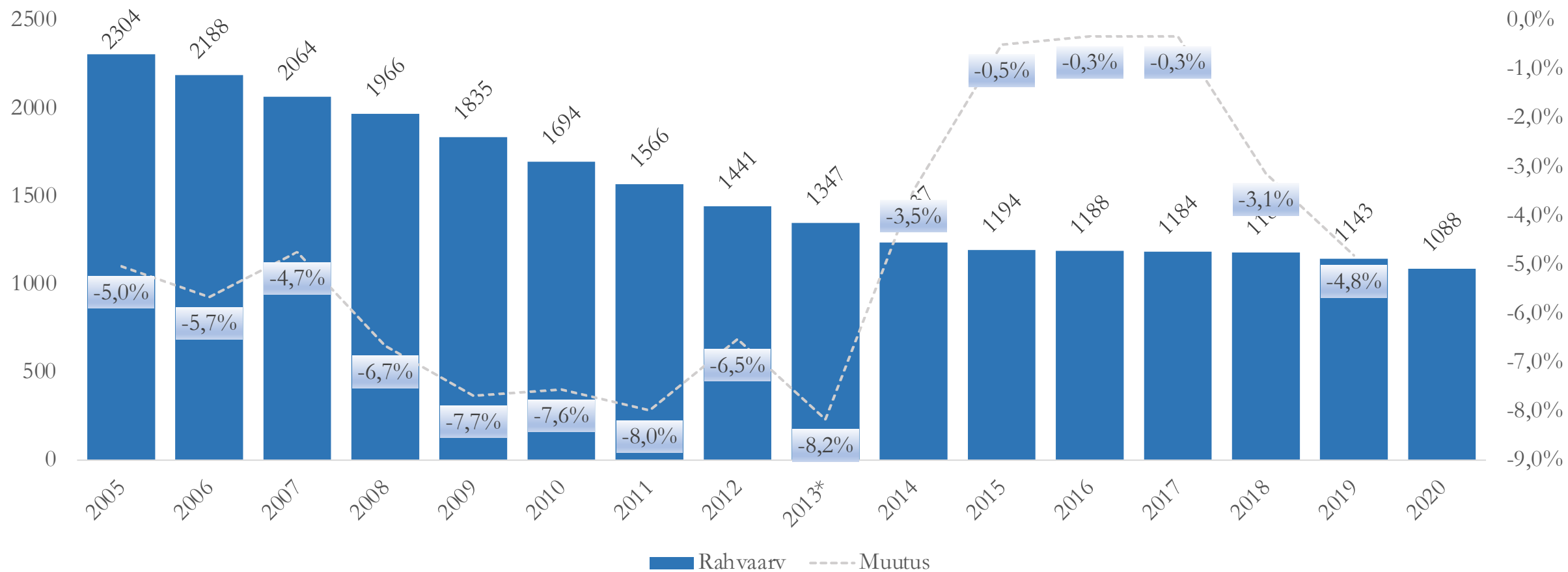
Rahvaarvu muutus Põltsamaa vallas 2005-2020

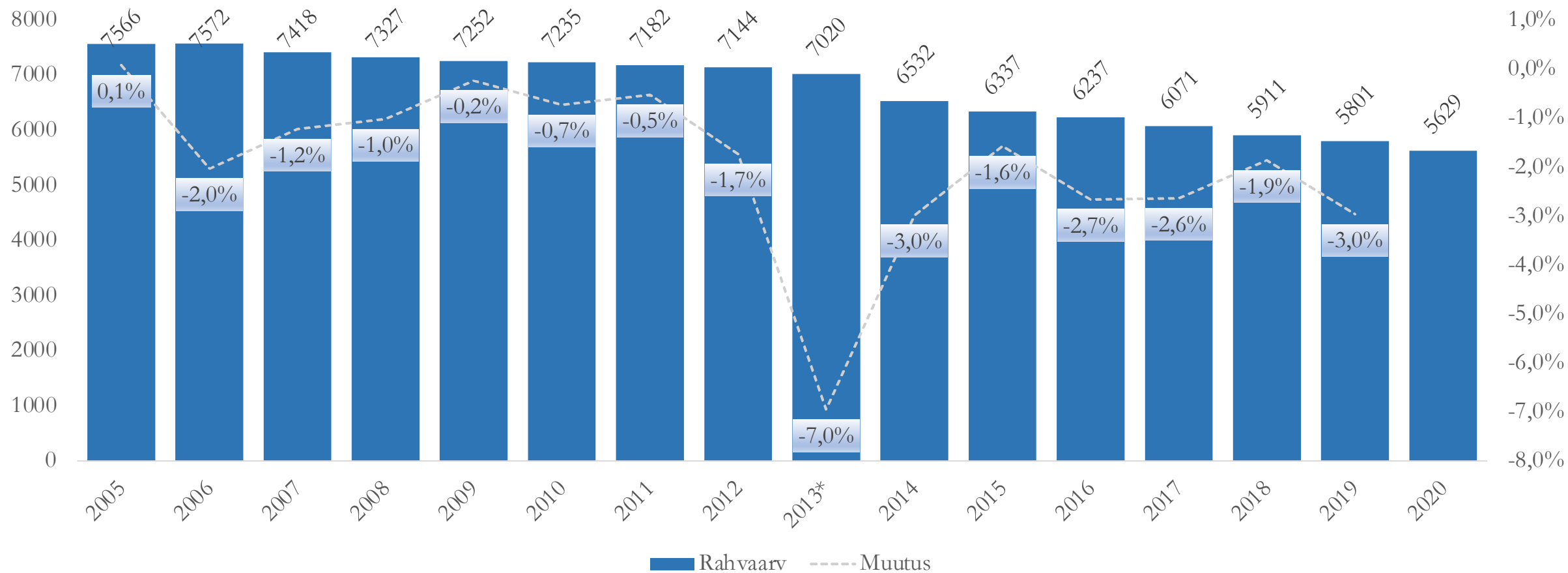
0-6 eluaastat

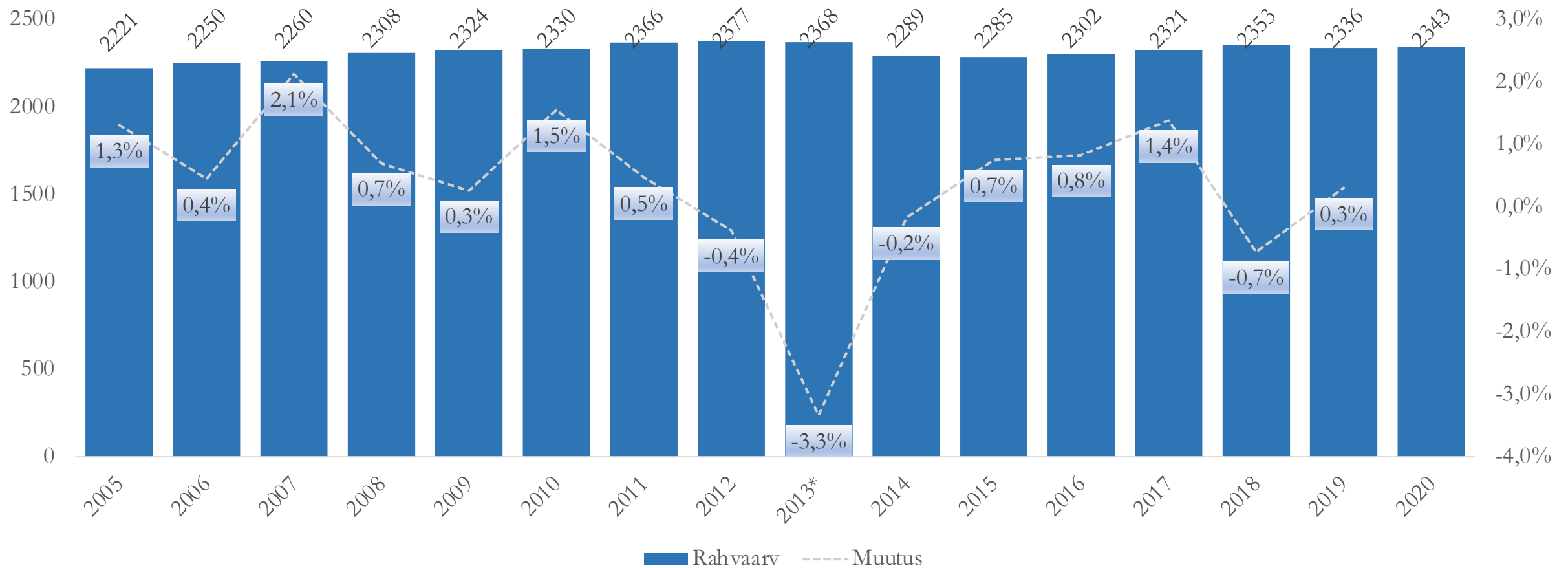
7-18 eluaastat

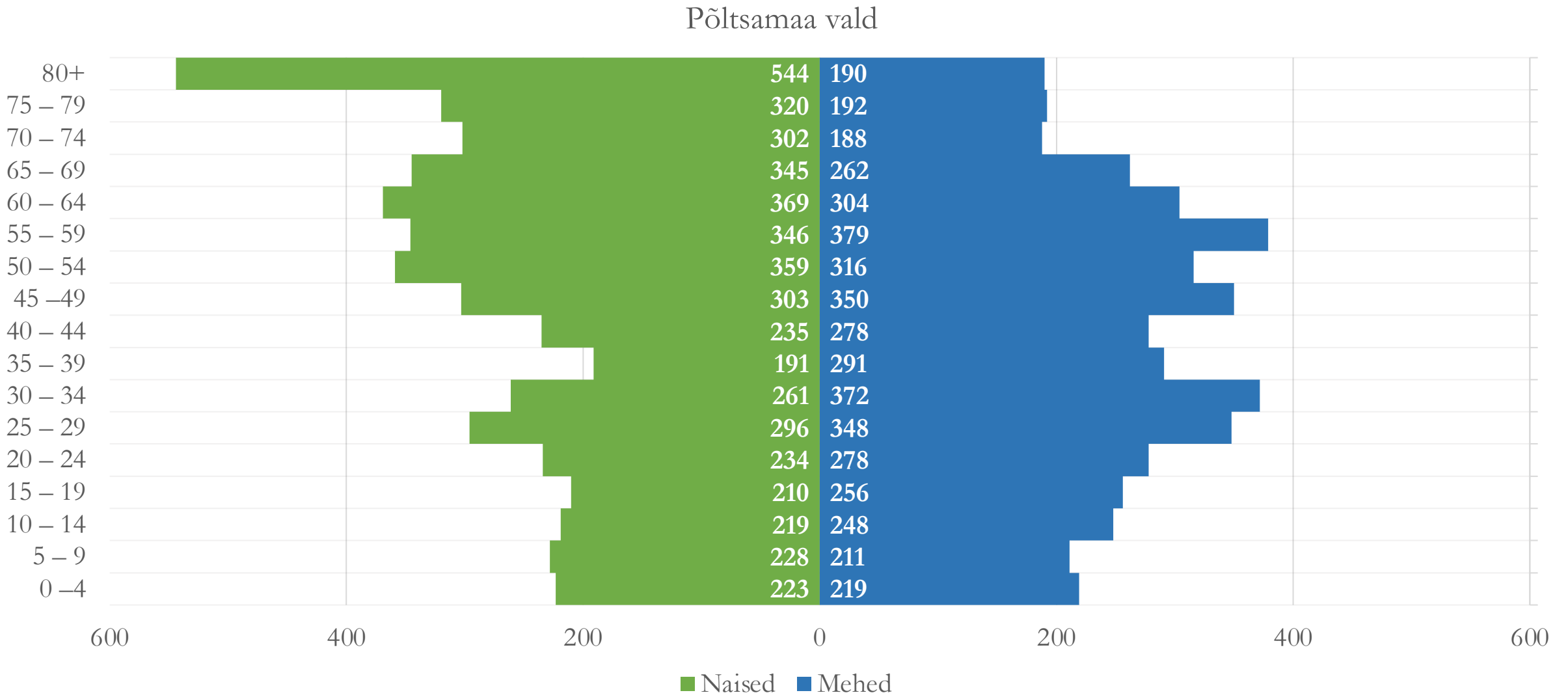
19-64 eluaastat

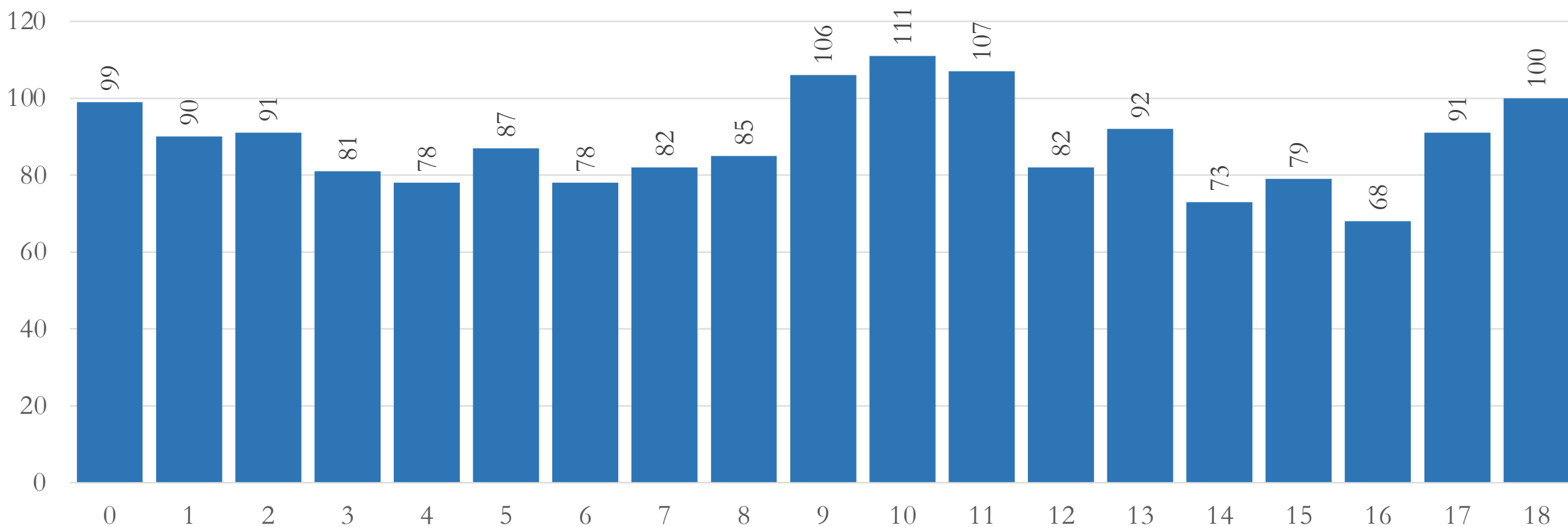
65 ja enam eluaastat

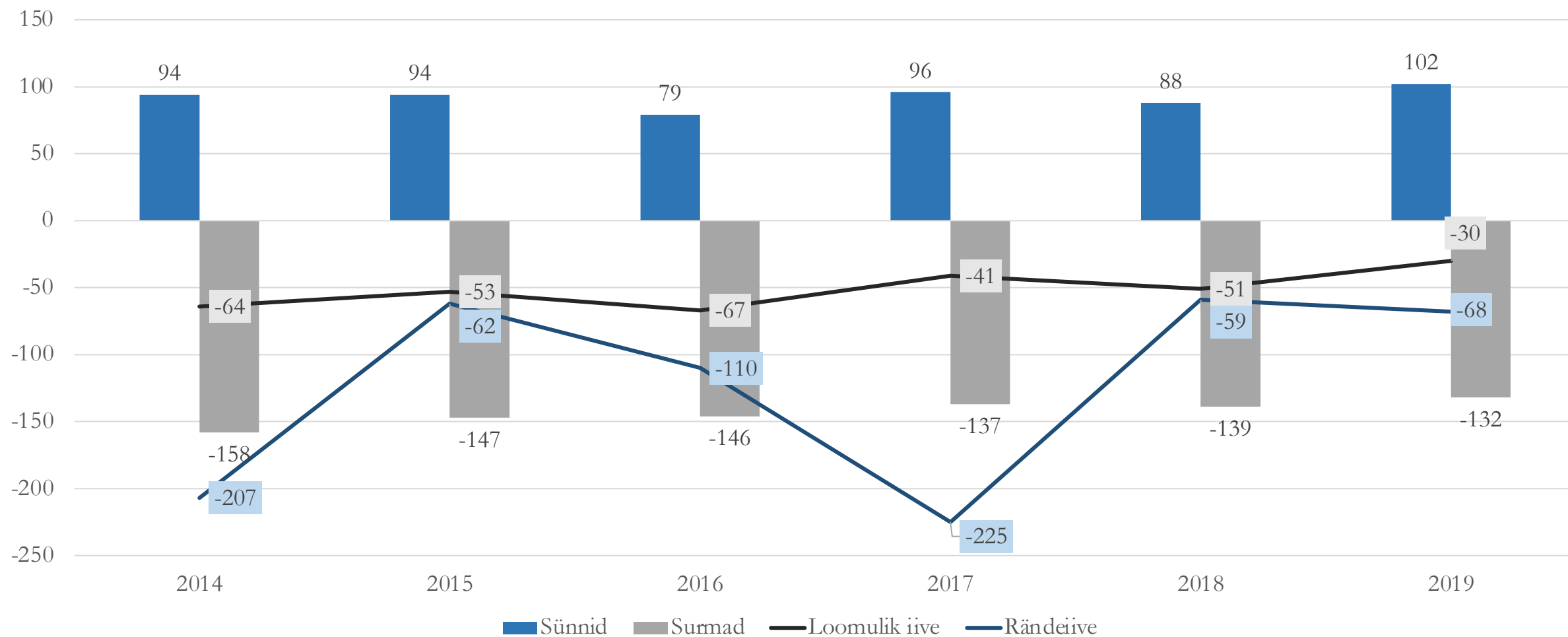
Rahvastiku soo-vanused jaotus Põltsamaa vallas 1.01.2020

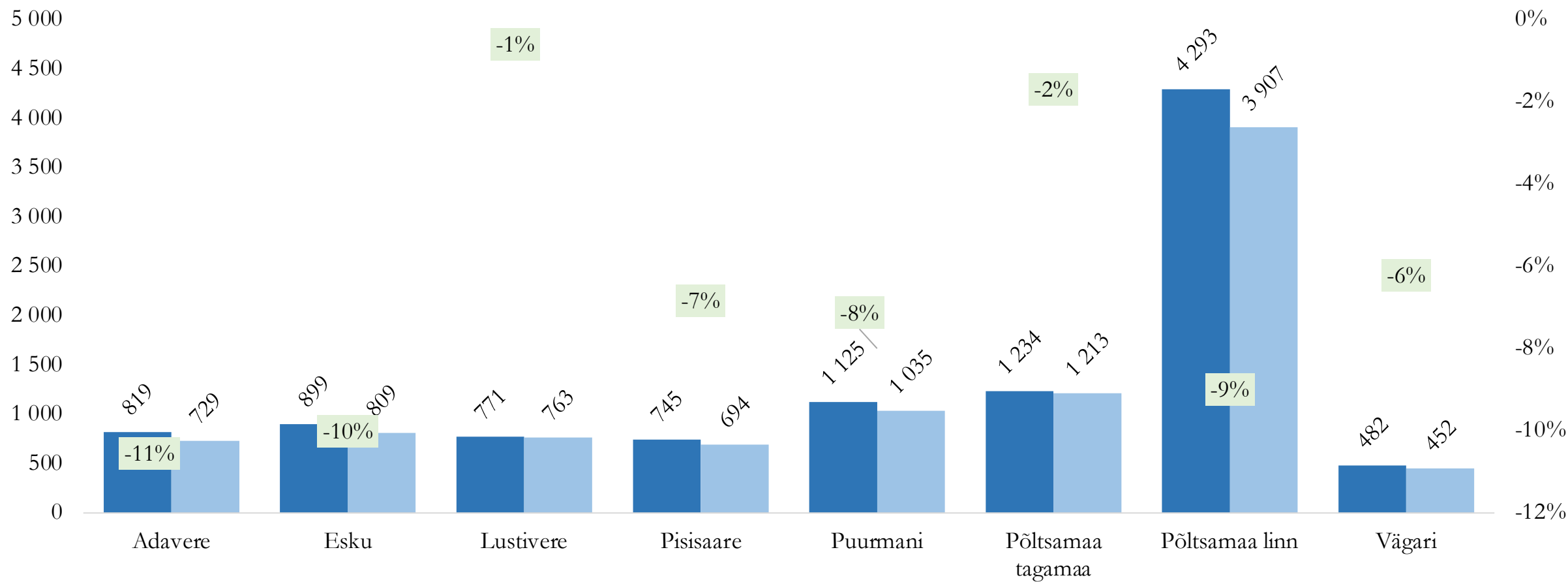
Lapsed vanuses 0-18 eluaastat

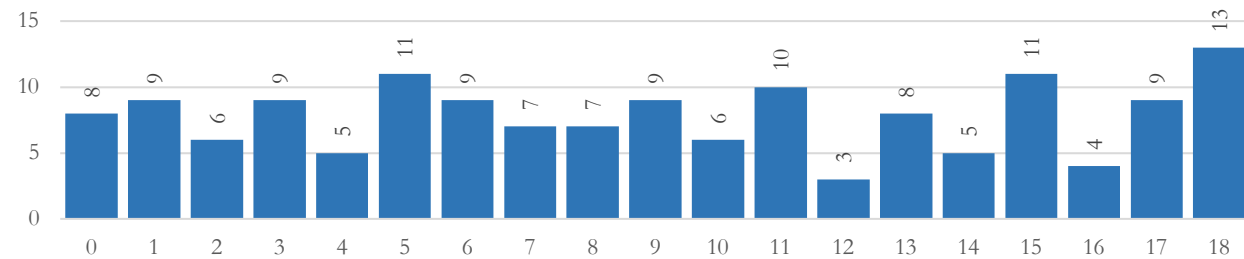
Loomulik- ja rändeiive Põltsamaa vallas aastatel 2014-2019

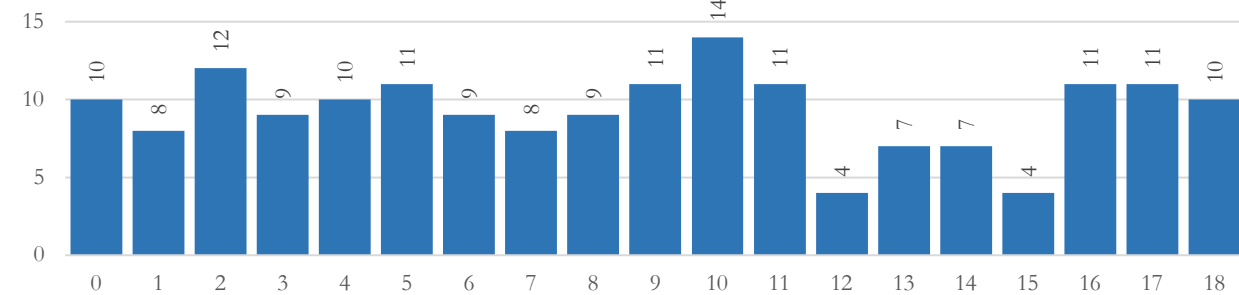
Rahvaarvu muutus piirkondades

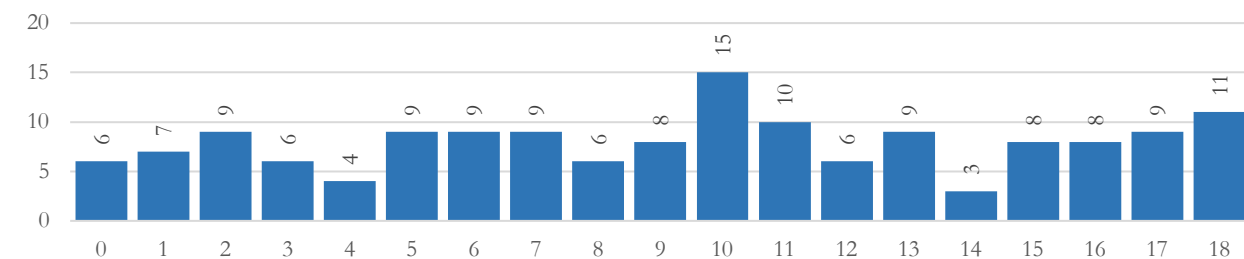
Adavere

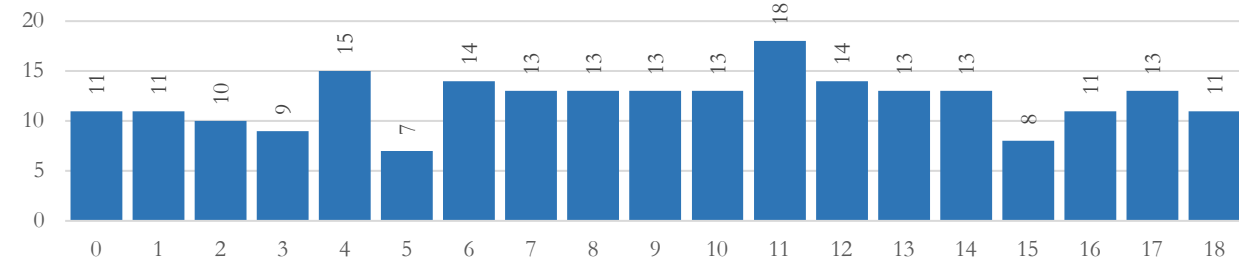
Puurmani

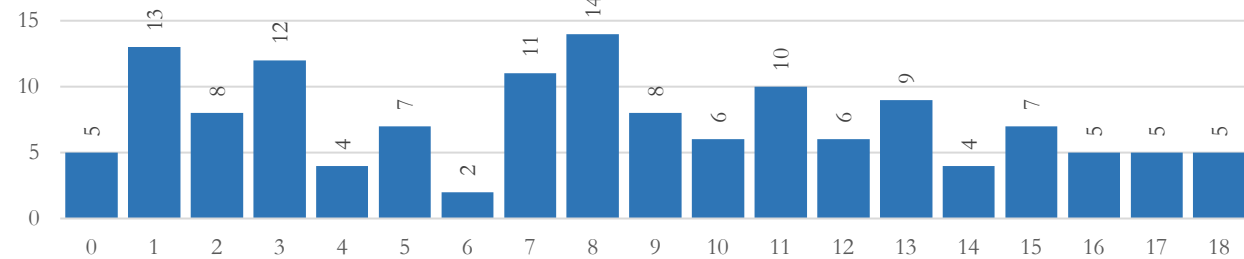
Esku

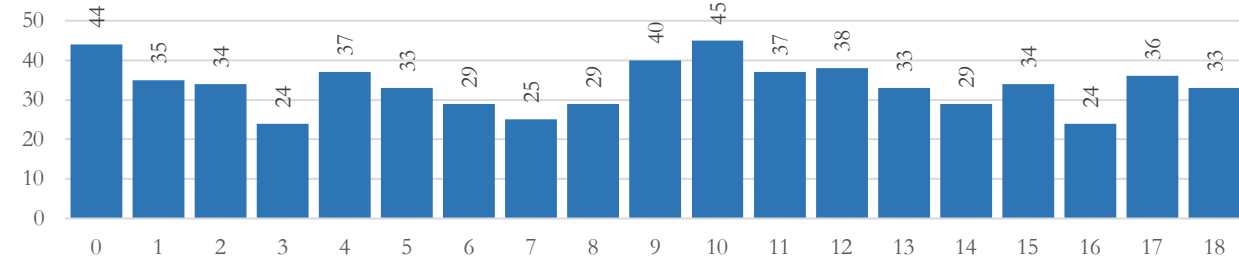
Põltsamaa lähümbrus

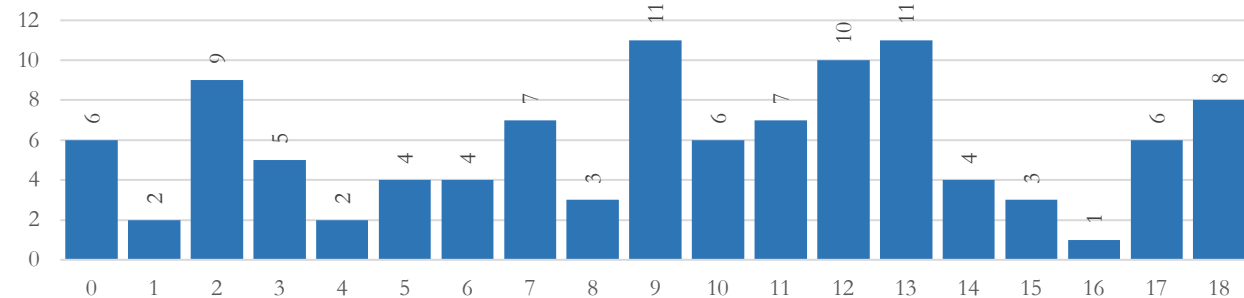
Lustivere

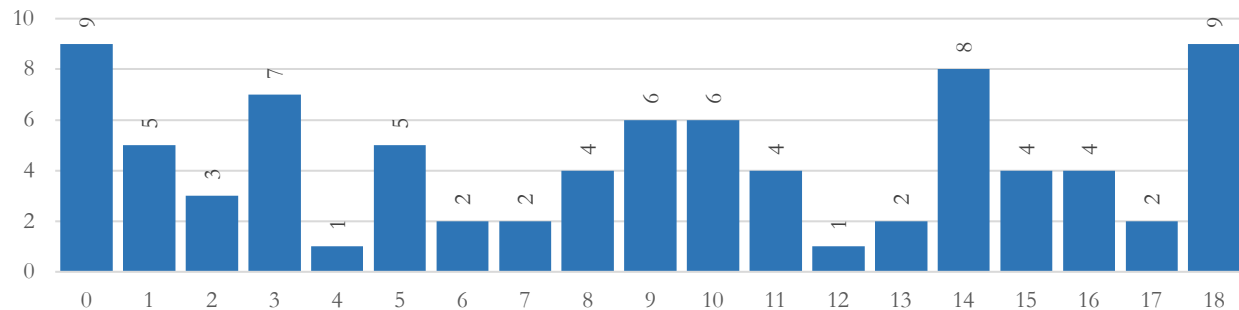
Põltsamaa linn

Pisisaare

Vägari

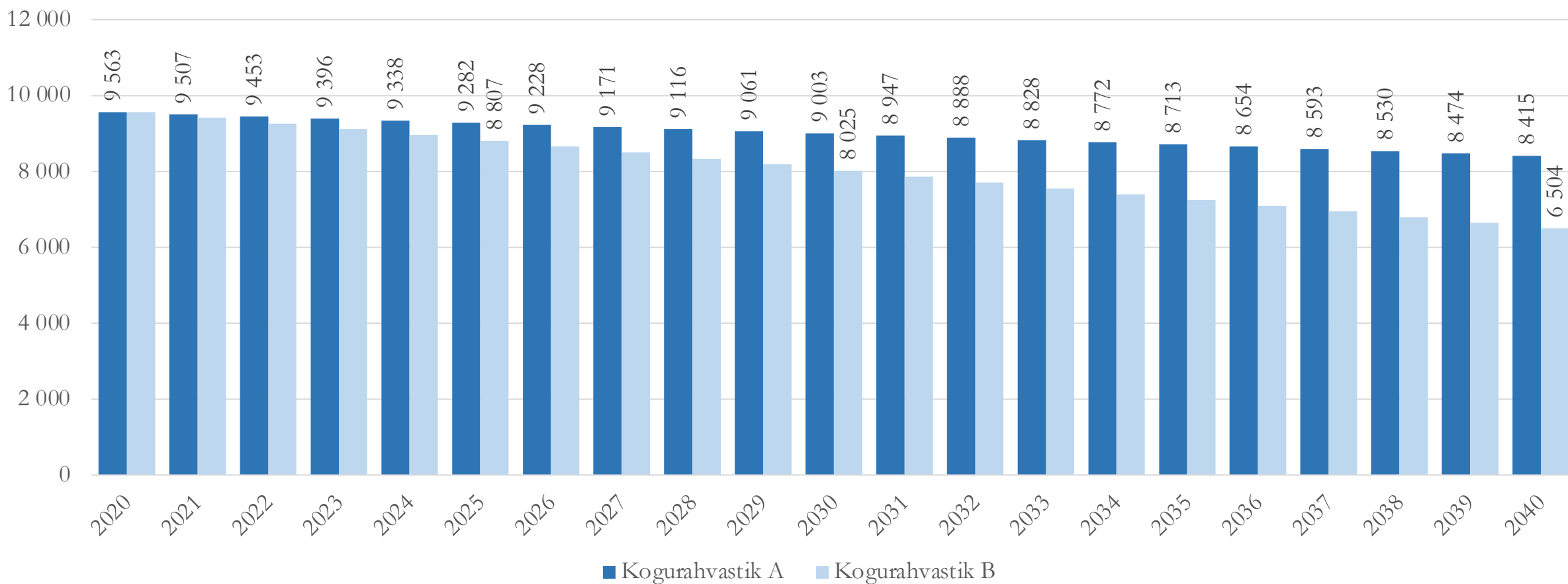
Rahvastikuproгноosi metoodika

- Kaheksa piirkonda, iga kohta 2 stsenaariumi. Kohort-komponent ehk vanusnihke meetod
- **Baas-stsenaarium** (joonistel A) - sündimuskordaja 1,8 ja 1,6 (Põltsamaa linn ja tagamaa); oodatava eluea kasv; rännet ei toimu
- **Rände-stsenaarium** (joonistel B) - sündimuskordaja 1,8 ja 1,6 (Põltsamaa linn ja tagamaa); oodatava eluea kasv; väljaränne 1% rahvastikust kõikidest piirkondadest; rändajate põhiosa vanuses 20-39, lapsed vanuses 0-19 ei rända

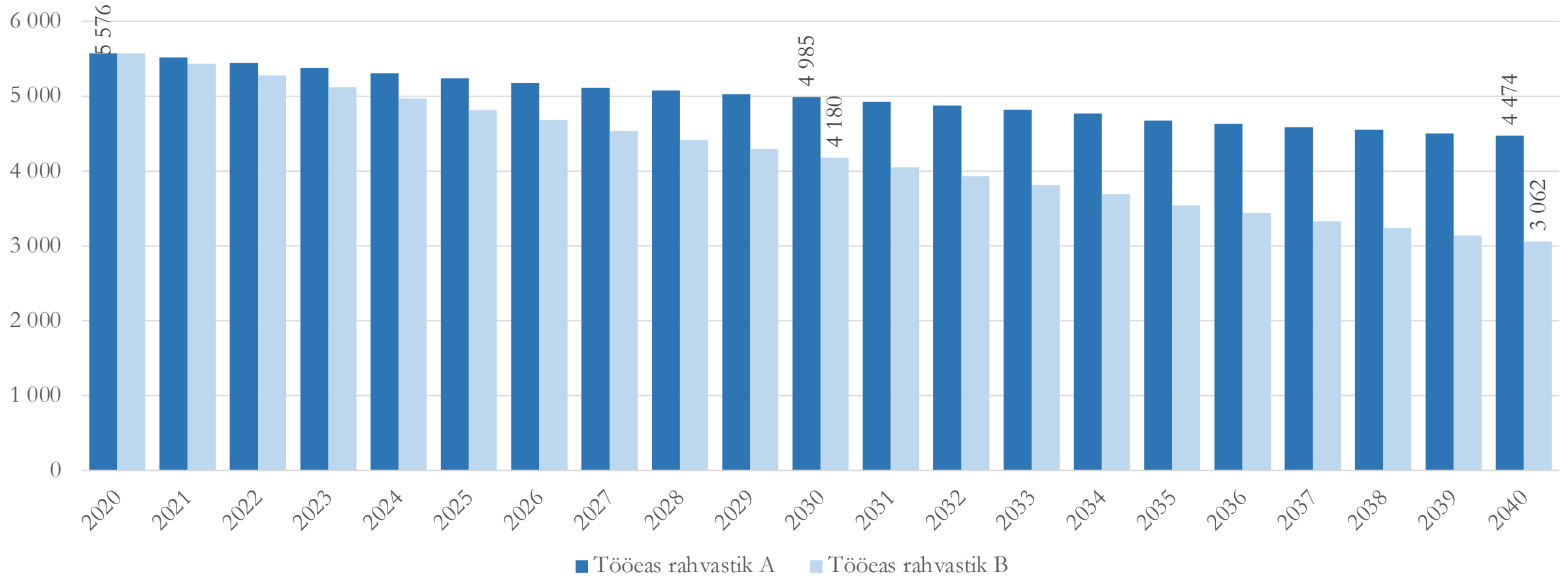
Toimunud rahvastikusündmuste järgi:

- Pigem A – Lustivere ja Põltsamaa tagamaa
- Pigem B – Esku ja Vägari
- Pigem „enam kui B“ – Adavere, Pisisaare, Puurmani ja Põltsamaa linn

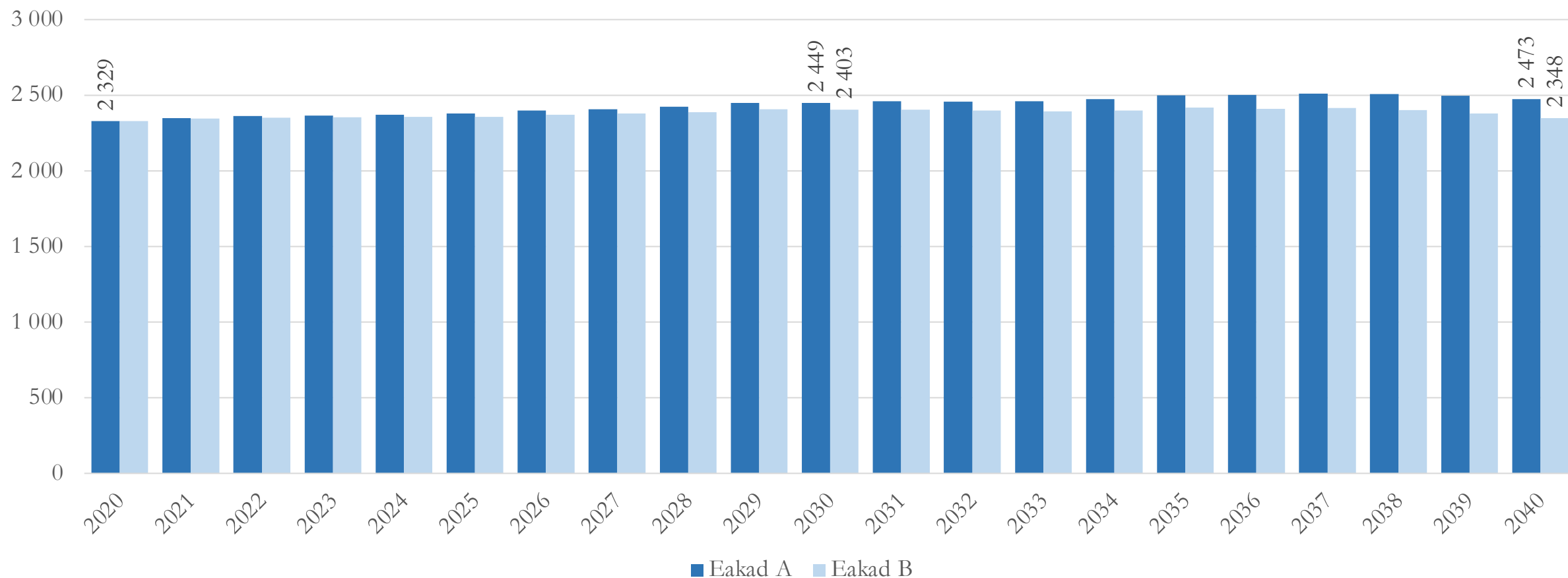
Põltsamaa vald

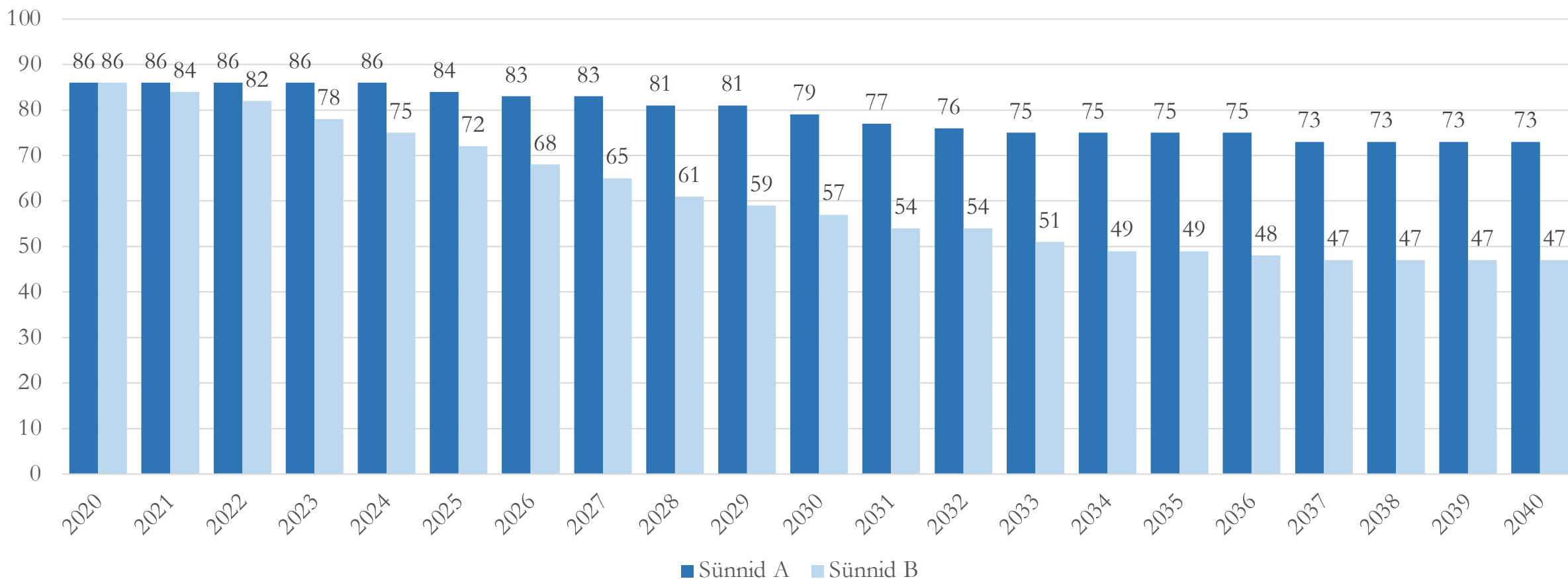
Vanusrühm 19-64 – Põltsamaa vald

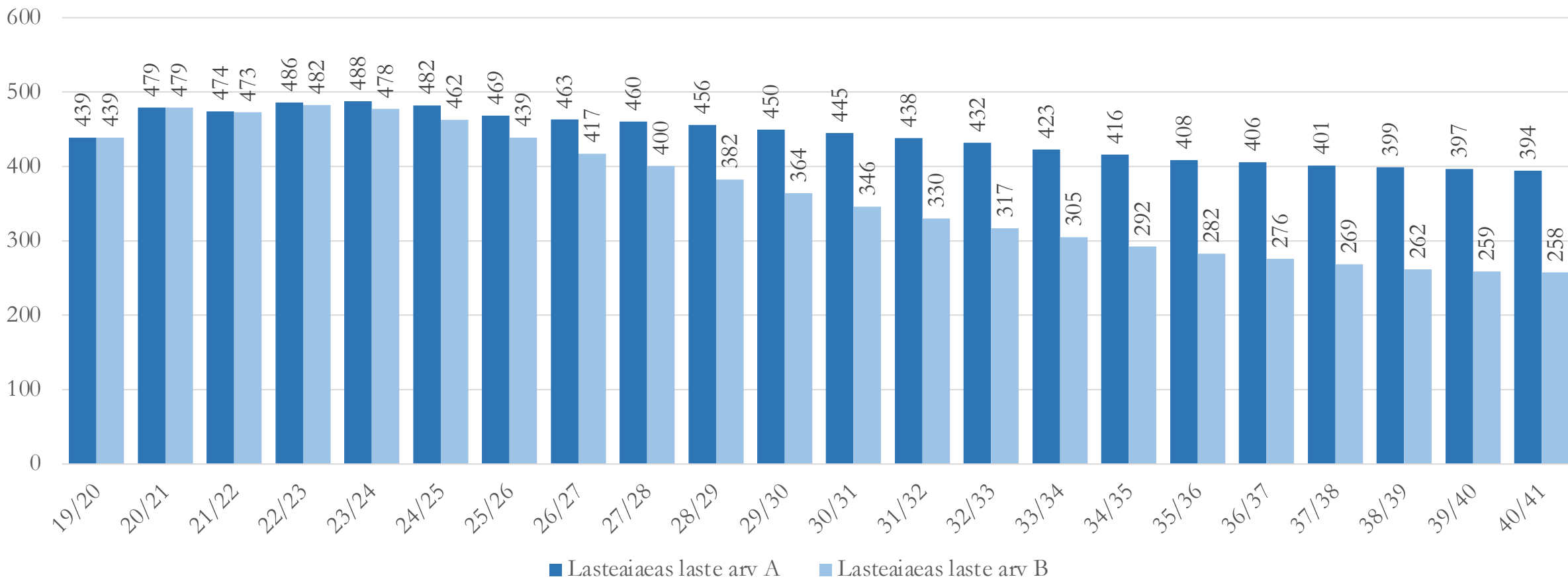
Vanusrühm 65+ - Põltsamaa vald

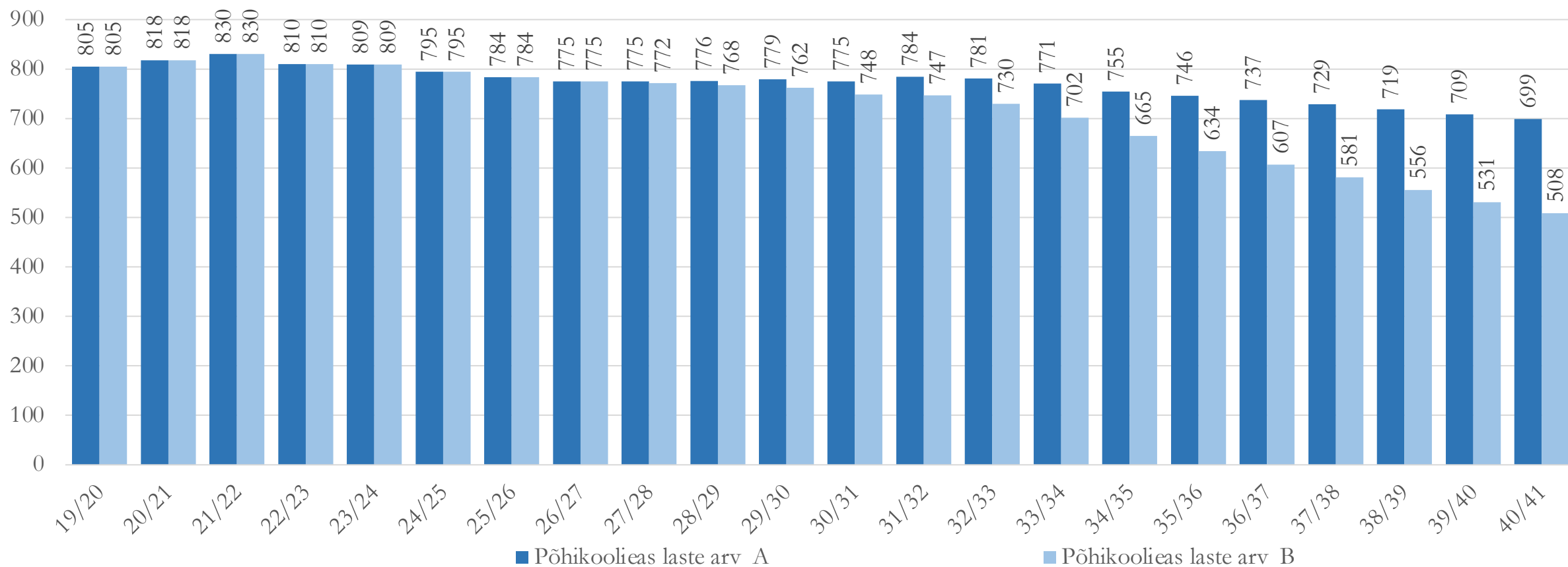
Sündide arv – Põltsamaa vald

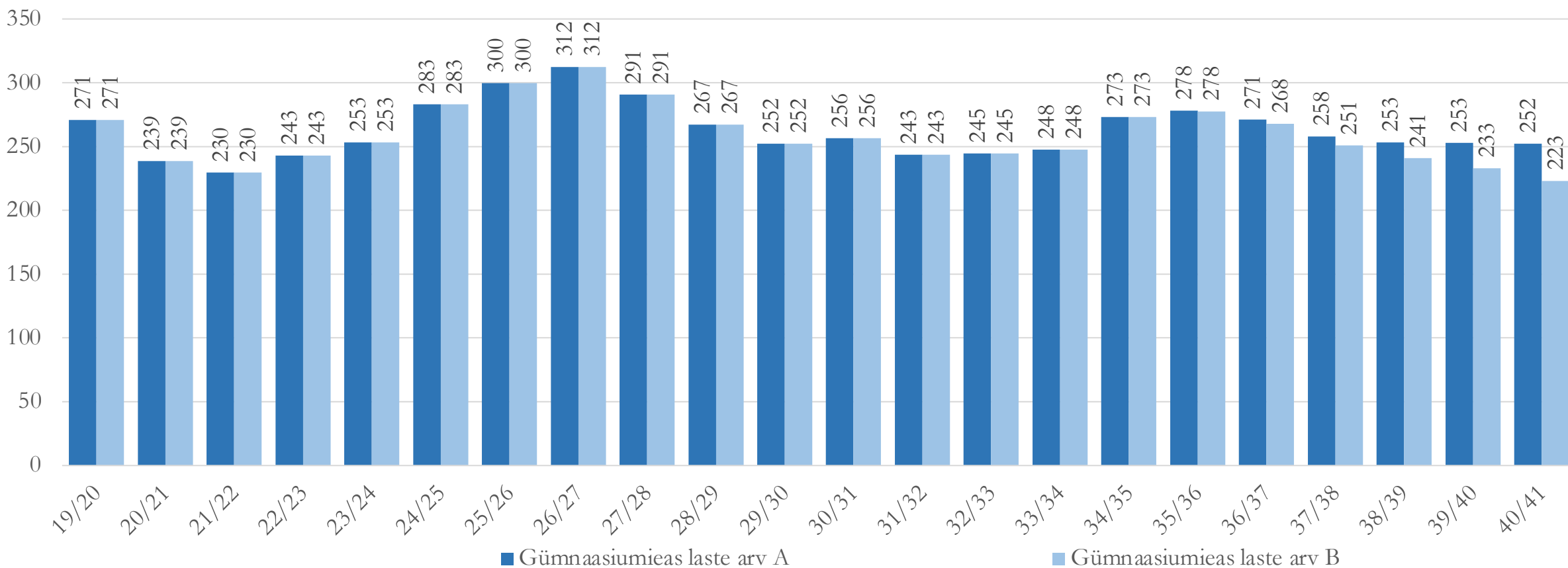
Põltsamaa vald

Põltsamaa vald

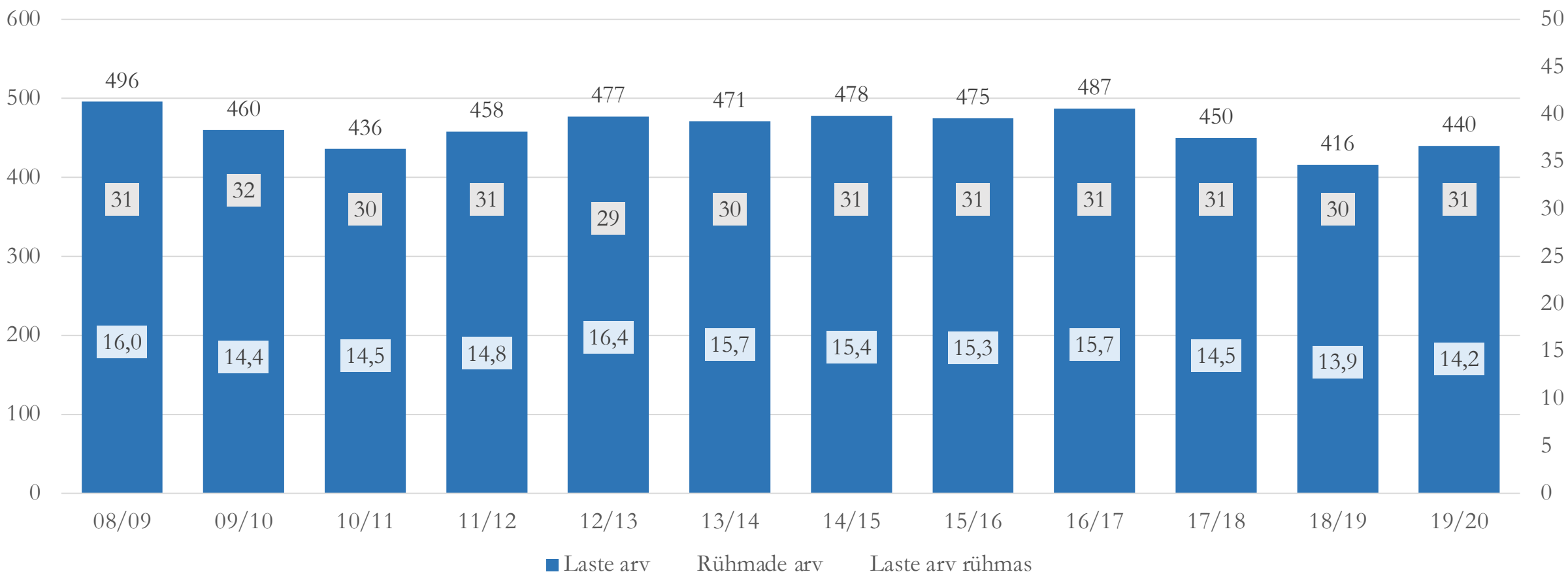
Põltsamaa vald

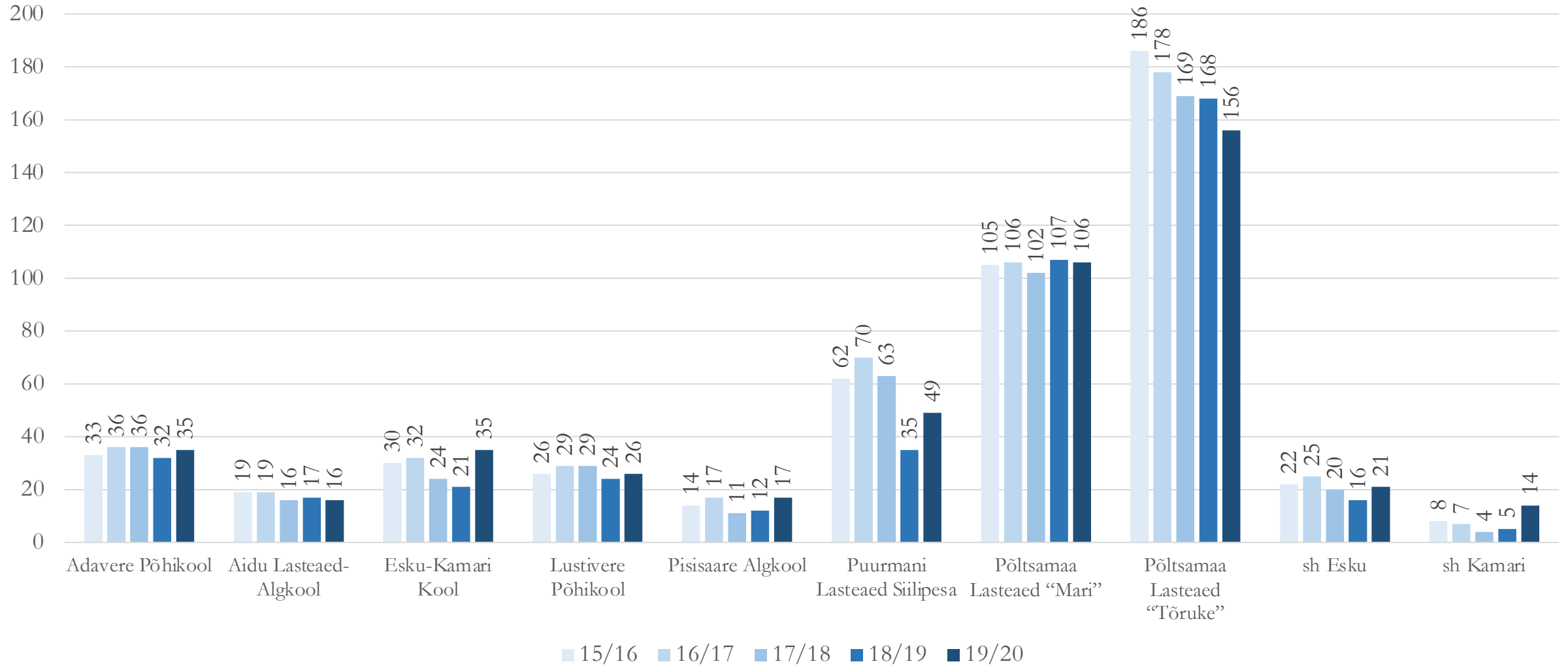
Kokkuvõte rahvastikuprognosisist

- Valla elanikkond jätkab kahanemist, tõenäoise stsenaariumi kohaselt aastaks 2030 enam kui 15% (8000 elanikuni) ja aastaks 2040 ligi kolmandiku (6500 elanikuni)
- Kiiresti väheneb maksumaksjate arv ja osakaal, eakate osakaal on aastaks 2030 30%
- Aastakeskmise sündide arv väheneb rändestsenaariumi kohaselt aastaks 2030 40% võrra ning stabiliseerub seejärel tasemel ca 50 sündi aastas
- Lasteaiaaegaste laste arv väheneb 10 aastaga ca neljandiku võrra, põhikooliõpilaste arvu kiire vähenemine algab ca 10 aasta pärast

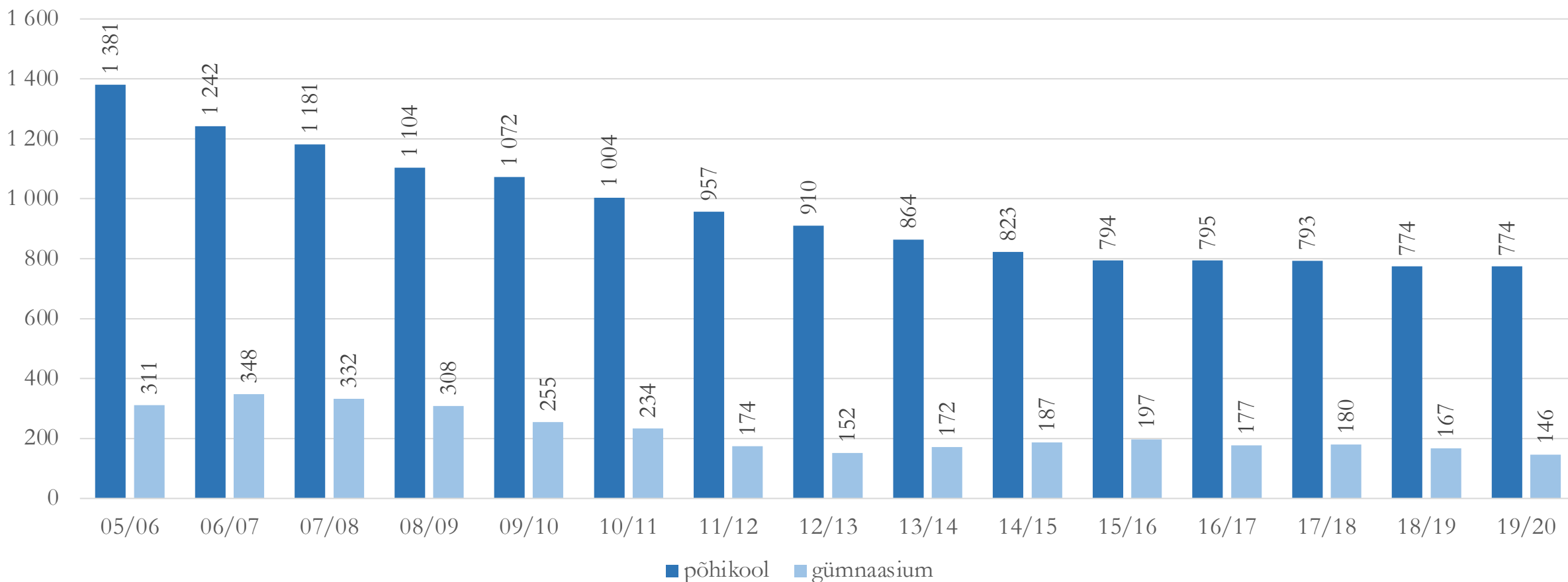
Laste ja rühmade arv lasteaedades

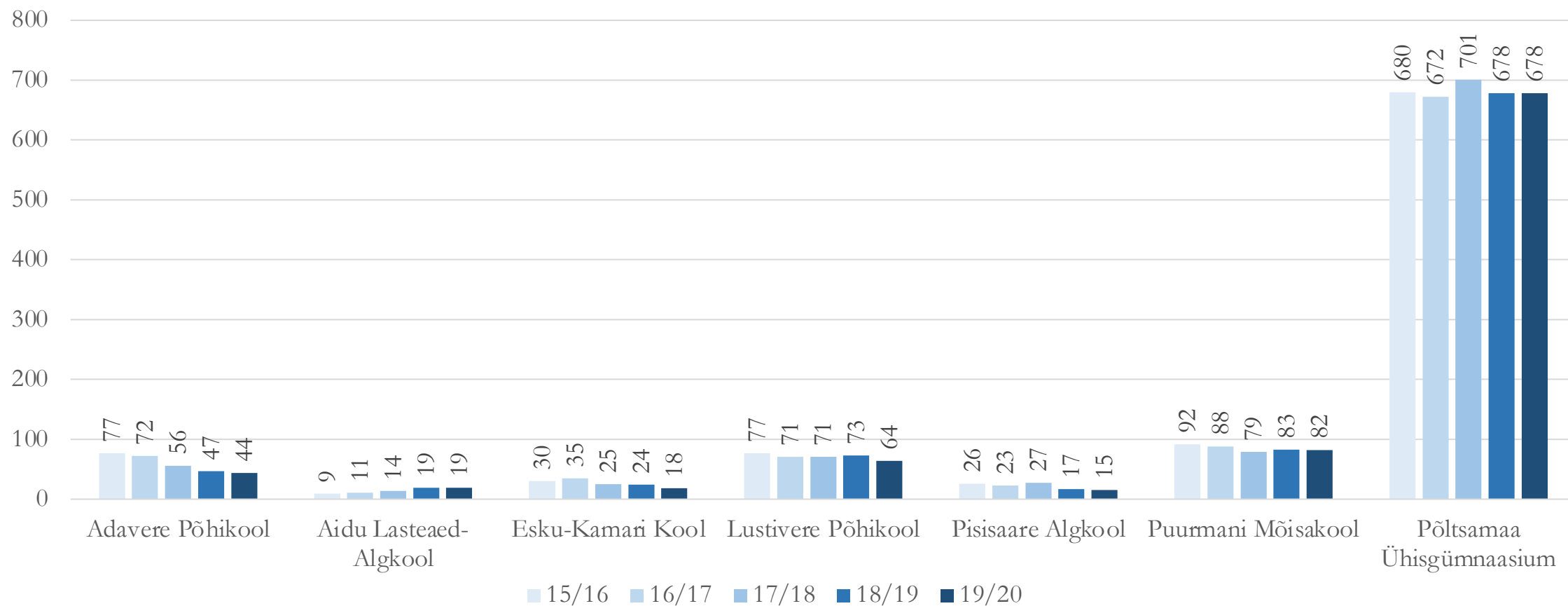
Laste arv lasteaedades

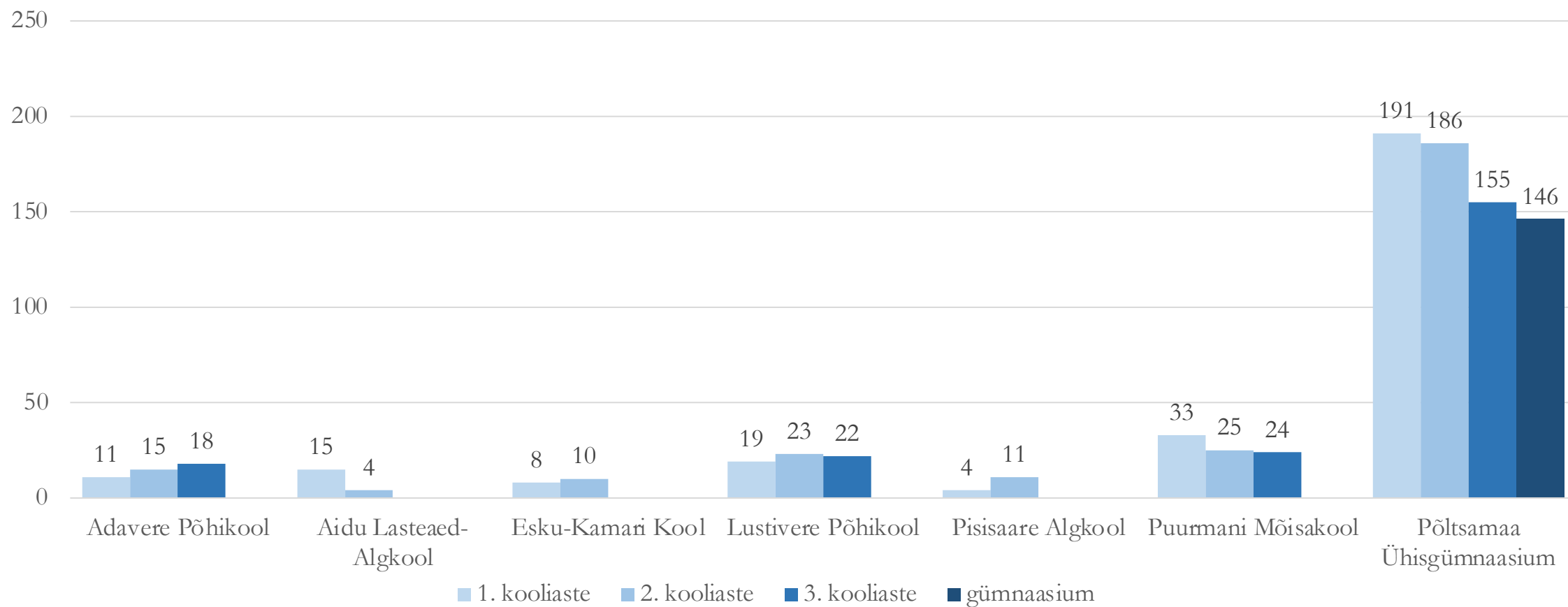
Õpilaste arv Põltsamaa valla koolides

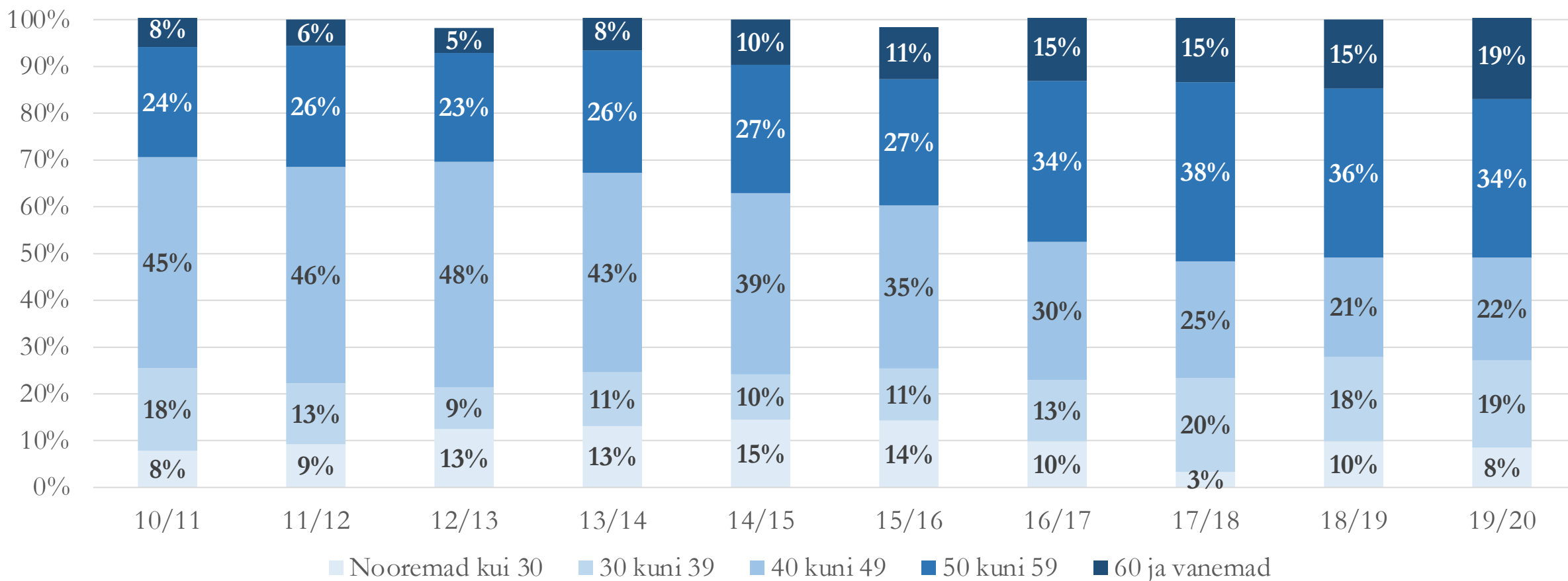
Õpilaste arv koolides

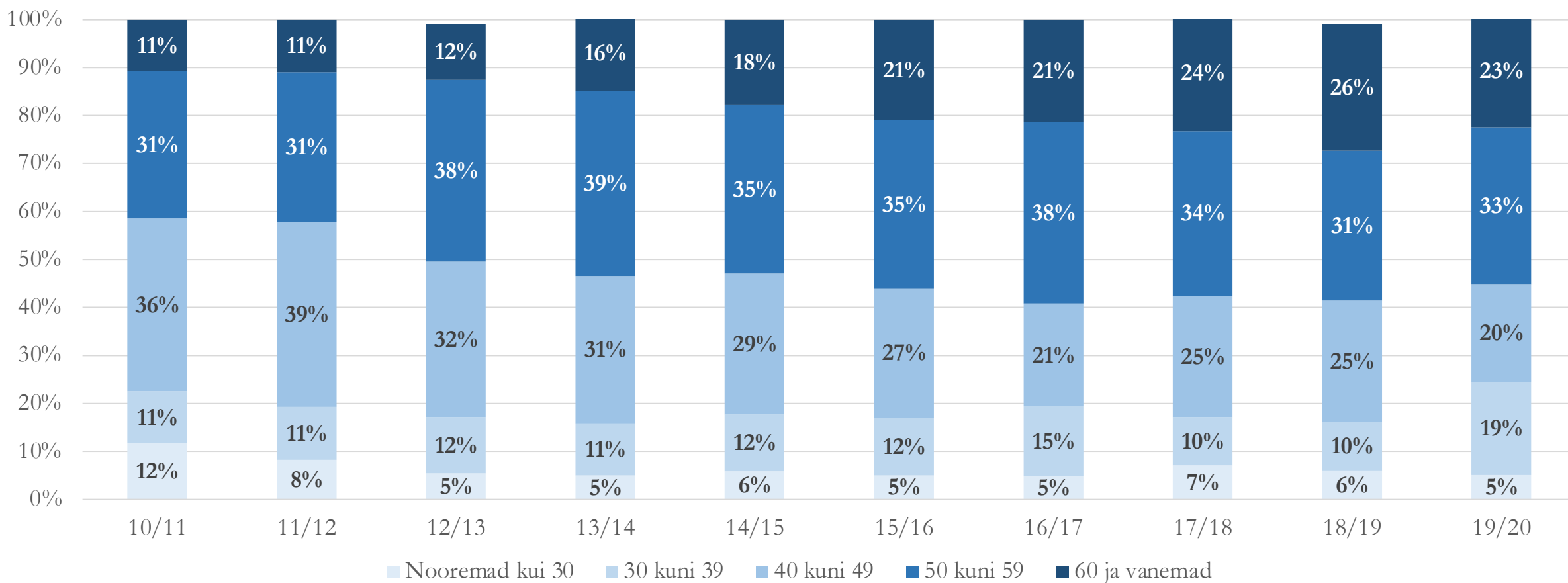
Õpilaste arv kooliastmetes

Lasteaiaõpetajate vanusjaotus

Üldhariduskoolide õpetajate vanusjaotus

Õpilasränne

	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Valla lasteaedades kokku	461	470	450	416	440
sh Põltsamaa valla lapsed	427	439	395	391	413
sh teise KOV lapsed	34	31	55	25	27
Põltsamaa laste osakaal valla lasteaedade lastest	93%	93%	88%	94%	94%
Põltsamaa valla lapsed kokku	440	454	406	406	427
Põltsamaa lapsed mujal	13	15	11	15	14
Põltsamaa valla lastest paikne	97%	97%	97%	96%	97%

	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Valla põhikoolides kokku	794	795	793	774	774
sh Põltsamaa valla lapsed	740	744	751	734	730
sh teise kov lapsed	54	51	42	40	44
Valla laste osakaal valla põhikoolide lastest	93%	94%	95%	95%	94%
Põltsamaa valla lapsed kokku	828	831	834	815	820
Põltsamaa lapsed mujal	88	87	83	81	90
Valla lastest paikne	89%	90%	90%	90%	89%

	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Põltsamaa Ühisgümnaasium	197	177	180	167	146
sh Põltsamaa valla lapsed	168	159	154	143	119
sh teise kov lapsed	29	18	26	24	27
Valla laste osakaal valla gümnaasiumide lastest	85%	90%	86%	86%	82%
Põltsamaa valla lapsed kokku	230	228	227	205	167
Põltsamaa lapsed mujal	62	69	73	62	48
Valla lastest paikne	73%	70%	68%	70%	71%

Lapsed lasteaedades õ/a 19/20

	Adavere	Aidu	Esku	Kamari	Lustivere	Pisisaare	Puurmani	Mari	Tõruke	Lapsed valla lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas	
Adavere	32								1	6	39	1	40	80%	98%
Esku			17						7	16	40	3	43	40%	93%
Lustivere	1	2			15				2	10	30	1	31	48%	97%
Pisisaare	1				1	13			3	6	24	3	27	48%	89%
Puurmani				1			44			3	48	1	49	90%	98%
Põltsamaa lähiümbrus	1			11	4	1	2	9		30	58	1	59	19%	98%
Põltsamaa linn			1	2	3	1	1	83	68	159		3	162	93%	98%
Vägari		12				1					13	1	14	86%	93%
KOV täpsus										2	2		2		100%
Muu KOV	0	2	3	0	3	1	2	1	15	27					
Kokku	35	16	21	14	26	17	49	106	156	440		14	427	69%	97%

Õpilased põhikoolis õ/a 19/20

	Adavere Põhikool	Aidu Lasteaed- Algkool	Esku- Kamari Kool (Esku)	Lustivere Põhikool	Pisisaare Algkool	Puurmani Mõisakool	Põltsamaa Ühisgümnaasium	Lapsed valla põhikoolides	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
Adavere	41					1	16	58	6	64	64%	91%
Esku			14				38	52	20	72	19%	72%
Lustivere	1	3		30			31	65	7	72	42%	90%
Pisisaare	1			2	13		38	54	4	58	22%	93%
Puurmani						66	1	67	9	76	87%	88%
Põltsamaa lü				9	1		99	109	11	120	0%	91%
Põltsamaa l				7	1		293	301	12	313	94%	96%
Vägari		16		4			2	22	16	38	42%	58%
KOV täpsusega				1			1	2	5	7		29%
Muu KOV	1	0	4	11	0	15	13	44				
Kokku	44	19	18	64	15	82	532	774	90	820	55%	89%

Osalus piirkonna / valla koolis astmete lõikes õppeaastal 19/20

Õpib oma piirkonnas

	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Adavere	53%	59%	78%
Esku	29%	25%	0%
Lustivere	36%	55%	37%
Pisisaare	15%	43%	0%
Puurmani	90%	81%	89%
Põltsamaa lü	0%	0%	0%
Põltsamaa l	96%	93%	92%
Vägari	93%	30%	0%
Kokku	61%	59%	52%

Õpib oma vallas

	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Adavere	100%	91%	83%
Esku	79%	86%	45%
Lustivere	91%	95%	84%
Pisisaare	95%	96%	87%
Puurmani	90%	85%	89%
Põltsamaa lü	95%	89%	89%
Põltsamaa l	98%	95%	96%
Vägari	100%	50%	21%
Kokku	94%	90%	82%

KOKKUVÕTE

- Senised arengud ja demograafiline perspektiiv näitavad, et Põltsamaa vald peab tegema muutusi haridusvõrgus kui soovitakse jätkuvalt head teenust pakkuda
- Muudatuste eesmärk on tagada pädevad õpetajad, tugispetsialistid ja kaasaegne haridustaristu kõigile valla õpilastele ka tulevikus

Haridusvõrgu arendamise lähtekohad

- Alusharidus (lapsehoiuteenus) säilitatakse kohtadel nii kaua, kuni on nõudlust
- 9-klassiline kool säilib lisaks Põltsamaale vähemalt Puurmanis
- Juhtimine on mõistlik Põltsamaa piirkonnas konsolideerida igal juhul, täpsem mudel sõltub võrgu põhimõttelisest lahendusest

Alternatiiv 1

- Liidetakse Puurmani Mõisakool ja Puurmani Lasteaed Siilipesa.
- **Ülejäänud koolidest jääb alles üks kool Põltsamaale, mis pakub haridust 1.-12. klassini. Esku-Kamari Kool, Pisisaare Algkool, Aidu Lasteaed-Algkool, Adavere Põhikool, Lustivere Põhikool suletakse.**
- Adavere Põhikooli lasteaiast, Aidu Lasteaed-Algkooli lasteaiast, Esku-Kamari Kooli lasteaiast, Lustivere Põhikooli lasteaiast, Pisisaare Algkooli lasteaiast, Põltsamaa Lasteaiast Tõruke ja Põltsamaa lasteaiast MARI moodustatakse üks lasteaed. Õppekohad jäävad vastavalt vajadusele Pisisaarde, Vägarisse, Adaverre, Lustiverre ja Eskusse. Lasteaia õppekohtades avatakse rühmi vastavalt vajadusele.

Alternatiiv 1 plussid

- Annab suurima rahalise kokkuhoiu;
- Võimaldab suunata rohkem raha hariduse arendamiseks ning õpetajate ja tugipersonali (sh eripedagoogid, logopeedid) palkadeks;
- Võimaldab kõige efektiivsemalt kasutada inimressursi;
- Võimaldab vältida liitklasse;
- Loob suuremad võimalused pakkuda kvaliteetseid tugiteenuseid;
- Aitab kokku hoida juhtimiskulusid;
- Tagab senisest ühtlasema õpetamise sisu.

Alternatiiv 1 miinused

- Kõigile õpilastele ei sobi suur kool;
- Väheneb lastevanemate valikuvõimalus;
- Kooli sulgemine on kogukonnale emotsionaalselt raske;
- Osadel õpilastel kaob võimalus kodu lähedal õppida;
- Suureneb sõltuvus transpordist ja taristust (kergliiklusteed);
- Väheneb personaalne lähenemine õpilasele;
- Aidu Lasteaed-Algkooli kooliosa sulgemisel liiguvad lapsed pigem Jõgeva poole kooli.

Alternatiiv 2

- Liidetakse Puurmani Mõisakool ja Puurmani Lasteaed Siilipesa.
- **Ülejäänud koolidest jääb alles üks kool, millel on kaks õppekohta: Põltsamaal 1.-12. klass ja Adaveres 1.-9. klass. Esku-Kamari Kool, Pisisaare Algkool, Aidu Lasteaed-Algkool, Lustivere Põhikool suletakse.**
- Adaverre Põhikooli lasteaiast, Aidu Lasteaed-Algkooli lasteaiast, Esku-Kamari Kooli lasteaiast, Lustivere Põhikooli lasteaiast, Pisisaare Algkooli lasteaiast, Põltsamaa Lasteaiast Tõruke ja Põltsamaa lasteaiast MARI moodustatakse üks lasteaed. Õppekohad jäävad vastavalt vajadusele Pisisaarde, Vägarisse, Adaverre, Lustiverre ja Eskusse. Lasteaia õppekohtades avatakse rühmi vastavalt vajadusele.

Alternatiiv 2 plussid

- Annab senisega võrreldes arvestava rahalise kokkuhoiu;
- Võimaldab suunata rohkem raha hariduse arendamiseks ning õpetajate ja tugipersonali (sh eripedagoogid, logopeedid) palkadeks;
- Tuge vajavatel lastel on võimalik õppida Põltsamaa lähedal väiksemas koolis;
- Lastevanematele jääb valikuvõimalus otsustada suurema ja väiksema kooli vahel;
- Võimaldab senisest efektiivsemalt kasutada inimressursi;
- Aitab kokku hoida juhtimiskulusid;
- Tagab senisest ühtlasema õpetamise sisu;
- Adavere kool hiljuti renoveeritud ja parima taristuga (täismõõtmetes spordisaaliga, väliväljakutega, kaasaegse tehnoloogia- ja tööõpetuse klassiga) Põltsamaa ümbruskonna kool.

Alternatiiv 2 miinused

- Osadel õpilastel kaob võimalus kodu lähedal õppida;
- Senisega võrreldes väheneb lastevanemate valikuvõimalus;
- Suureneb sõltuvus transpordist ja taristust (kergliiklusteed);
- Väheneb personaalne lähenemine õpilasele;
- Kooli sulgemine on kogukonnale emotsionaalselt raske;
- Aidu Lasteaed-Algkooli kooliosa sulgemisel liiguvad lapsed pigem Jõgeva poole kooli.

Alternatiiv 3

- Liidetakse Puurmani Mõisakool ja Puurmani Lasteaed Siilipesa.
- **Ülejäänud koolidest jääb alles üks kool, millel on kolm õppekohta: Põltsamaal 1.-12. klass, Adaveres 1.-9. klass ja Lustiveres 1.-6. klass. Esku-Kamari Kool, Pisisaare Algkool, Aidu Lasteaed-Algkool suletakse.**
- Adavere Põhikooli lasteaiast, Aidu Lasteaed-Algkooli lasteaiast, Esku-Kamari Kooli lasteaiast, Lustivere Põhikooli lasteaiast, Pisisaare Algkooli lasteaiast, Põltsamaa Lasteaiast Tõruke ja Põltsamaa lasteaiast MARI moodustatakse üks lasteaed. Õppekohad jäävad vastavalt vajadusele Pisisaarde, Vägarisse, Adaverre, Lustiverre ja Eskusse. Lasteaia õppekohtades avatakse rühmi vastavalt vajadusele.

Alternatiiv 3 plussid

- Pakutud alternatiividest on reform eeldatavalt kõige valutum;
- Lastevanematele jääb valikuvõimalus valida kolme kooli vahel;
- Tuge vajavatel lastel säilib võimalus õppida väiksemas koolis ja vaiksemas koolikeskkonnas;
- Võimaldab senisest efektiivsemalt kasutada inimressursi;
- Aitab kokku hoida juhtimiskulusid;
- Tagab senisest ühtlasema õpetamise sisu.

Alternatiiv 3 miinused

- Osadel õpilastel kaob võimalus kodu lähedal õppida;
- Senisega võrreldes väheneb lastevanemate valikuvõimalus;
- Suureneb sõltuvus transpordist ja taristust (kergliiklusteed);
- Väheneb personaalne lähenemine õpilasele;
- Kooli sulgemine on kogukonnale emotsionaalselt raske;
- Aidu Lasteaed-Algkooli kooliosa sulgemisel liiguvad lapsed pigem Jõgeva poole kooli.

Kokkuvõte ja edasine plaan

Kontakt

Mihkel Laan
OÜ Cumulus Consulting

Reg nr: 11278945

Address: Maakri 25, 10144 Tallinn

Tel: +372 529 7984

E-mail: info@cumulus.ee